

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 125g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a textului „și absolvirea” din punctul 78 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017

CHIȘINĂU

22 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 27 iulie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea cu privire la excepția de neconstituționalitate a textului „și absolvirea” din punctul 78 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, ridicată de dl Victor Bolduratu, în dosarul nr. 3-1104/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Grigorii Cazacu de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Bolduratu a depus o cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Strășeni (CTAS Strășeni) prin care a solicitat stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. CTAS Strășeni a respins cererea în discuție, pentru că solicitantul nu a realizat stagiul minim de cotizare de 15 ani, așa cum prevede articolul 15 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii.

4. Nefiind de acord cu această decizie, dl Bolduratu a depus o cerere prealabilă la CTAS Strășeni, solicitând anularea deciziei adoptate și stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, care să aibă în vedere perioada de efectuare a studiilor la Universitatea Tehnică din Chișinău în perioada anilor 1976-1979. CTAS Strășeni a respins această cerere, menționând că perioada de efectuare a studiilor la Universitatea Tehnică din Chișinău nu poate fi avută în vedere la calcularea stagiului de cotizare, pentru că solicitantul nu a confirmat absolvirea studiilor respective. În acest sens, CTAS Strășeni a făcut trimitere la punctul 78 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, care prevede că perioada de studii în instituțiile de învățământ superior de zi de până la 1 ianuarie 1999 se confirmă prin diplomă sau prin certificat de arhivă cu privire la perioada și absolvirea studiilor.

5. Dl Bolduratu a contestat decizia CTAS Strășeni în fața Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând anularea acesteia. În cadrul procesului judiciar, dl Bolduratu a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „și absolvirea” din punctul 78 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017.

6. Prin încheierea din 19 iulie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 35 Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]

(7) Învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit.”

8. Prevederile relevante ale Legii privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998 sunt următoarele:

Articolul 50 Activitățile ce se includ în stagiul de cotizare

„(1) În afară de perioadele specificate la art.5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999:

[...]

e) studiul în instituțiile de învățământ superior de zi;

[...]”.

9. Prevederile relevante ale Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, sunt următoarele:

„[...]”

78. Perioada de studii în instituțiile de învățământ superior de zi de până la 1 ianuarie 1999 se confirmă prin diplomă sau prin certificat de arhivă cu privire la perioada și **absolvirea** studiilor.

În stagiul de cotizare se ia în considerare întreaga perioadă de studii la secția de zi, cu excepția anilor în care a fost repetat același curs de studiu.

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției menționează că deși articolul 50 alin. (1) lit. e) din Legea privind sistemul public de pensii prevede că în stagiul de cotizare se include perioada de efectuare a studiilor în instituțiile de învățământ superior de zi, textul „și absolvirea” din punctul 78 din Regulamentul contestat prevede că solicitantul trebuie să confirme absolvirea studiilor. Autorul notează că articolul 50 alin. (1) lit. e) din Legea privind sistemul public de pensii nu prevede că solicitantul trebuie să confirme absolvirea studiilor. Mai mult, autorul consideră că la stabilirea pensiei statul are obligația de a include perioada studiilor la o instituție de învățământ superior în stagiul de cotizare, indiferent dacă solicitantul pensiei a absolvit instituția de învățământ sau nu. Autorul notează că această obligație rezultă din dreptul la învățătură, garantat de articolul 35 din Constituție.

11. De asemenea, autorul menționează că textul contestat contravine articolelor 1, 4, 7, 8, 15, 16, 20, 35, 46, 47, 53, 54, 55 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în prezenta cauză a unor prevederi din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte a unui proces din fața instanței de judecată, este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție. Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate.

15. Obiectul excepției îl constituie textul „și absolvirea” din punctul 78 din Regulamentul menționat mai sus. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva aceluiași critici de neconstituționalitate.

16. Curtea mai reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile criticate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental invocat (DCC nr. 132 din 12 august 2021, § 28).

17. Deși autorul excepției a menționat că textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 15 [*universalitatea*], 16

[*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 35 [*dreptul la învățătură*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*], 47 [*dreptul la asistență și protecție socială*], 53 [*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*], 55 [*exercitarea drepturilor și a libertăților*] și 127 [*proprietatea*] din Constituție, în motivarea sesizării acesta s-a bazat doar pe articolul 35 alineatele (1) și (7) din Constituție. De asemenea, deși nu a fost menționat expres în sesizare, autorul excepției a formulat critici și din perspectiva articolului 102 alin. (2) [*actele Guvernului*] din Constituție.

18. Cu privire la incidența articolului 35 din Constituție, Curtea reține că dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare [alin. (1)]; învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit [alin. (7)].

19. Astfel, din analiza conținutului articolului 35 alineatele (1) și (7) din Constituție, Curtea nu poate deduce obligația statului, la stabilirea pensiei, de a include perioada studiilor la o instituție de învățământ superior în stagiul de cotizare, chiar dacă solicitantul pensiei nu a absolvit instituția de învățământ. Așadar, Curtea constată că articolul 35 din Constituție nu este incident în acest caz.

20. Cu privire la incidența articolului 102 alin. (2) din Constituție, Curtea reiterează că este competentă să verifice constituționalitatea hotărârilor de Guvern dacă criticile de neconstituționalitate se raportează la încălcarea vreunei prevederi constituționale (DCC nr. 171 din 4 noiembrie 2021, § 13; DCC nr. 79 din 17 iunie 2022, § 11). Pentru că autorul excepției nu a demonstrat incidența unui drept fundamental, Curtea nu reține incidența articolului 102 alin. (2) din Constituție.

21. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „și absolvirea” din punctul 78 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, ridicată de dl Victor Bolduratu, în dosarul nr. 3-1104/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 22 decembrie 2022
DCC nr. 186
Dosarul nr. 125g/2022*